

Handlingsplan for Barnehagesenteret 2010-2012

Visjonen for Barnehagesenteret er gjennom forskning og utviklingsarbeid å bidra til kvalitet, kunnskap og kompetanse i barnehagefeltet og i førskolelærerutdanningen.

HVEs strategiske satsing

Handlingsplan for Barnehagesenteret – Senter for barnehageforskning ved Høgskolen i Vestfold (heretter kalt Barnehagesenteret) 2009-2010 inneholder en utdyping og konkretisering av de tiltakene som er beskrevet i Barnehagesenterets utviklingsplan for 2009-2010. Utviklingsplanen er utarbeidet i overensstemmelse med de overordnede målene for HVEs strategiske områder for perioden 2009-2015 som går ut på å

- profilere utdanningsporteføljen gjennom konsentrerte faglige satsinger
- styrke forsknings- og utviklingsarbeidet
- styrke samhandlingen med private og offentlige aktører

Mål for barnehagesenterets arbeid

Barnehagesenterets arbeid har til hensikt å styrke profesjonsutdanningen som både *forskningsbasert* og *praksisrelatert*. Barnehagesenteret skal støtte høgskolens kjernevirksomhet og bidra til at førskolelærerutdanningen ved avdeling for lærerutdanning er ambisiøs, samfunnsrelevant, tidsaktuell, framtidsrettet og orientert mot barns hverdagsliv i barnehagen. Det er derfor et mål å øke høgskolens forskningsaktivitet innenfor barnehage- og utdanningsfeltet og heve forskningskompetansen blant de ansatte i førskolelærerutdanningen. Barnehagesenteret vil bidra til å styrke forbindelsen mellom utdanning, forskning og barnehagefeltet. Barnehagesenteret vil derfor opprettholde sin aktivitet som regional aktør innen etter- og videreutdanning. Senteret skal også bidra til oppbygging av en profesjons- og utdanningsvitenskapelig orientert PhD-utdanning der barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap inngår som en viktig del.

Barnehagesenteret ved Høgskolen i Vestfold skal utvikles til å bli et barnehagefaglig forskningssenter innenfor Oslofjordalliansen. Barnehagesenteret har på sikt ambisjoner om å bli et nasjonalt senter som bidrar til utvikling og styrking av barnehageforskningen og av barnehagen i Norge.

Forskningsaktiviteten ved Barnehagesenteret skal være forankret i fagmiljøene ved avdeling for lærerutdanning. Det skal arbeides for en økende andel eksternt finansierte prosjekter, gjennom statlig og regionalt initierte evalueringsoppdrag, nasjonale (NFR) og internasjonale forskningsprogrammer. For å sikre at forskningsaktiviteten ved senteret har nærhet til og relevans for barnehagen og for førskolelærerens profesjonsutøvelse, vil senteret videreføre arbeidet med kompetanseheving og kunnskapsutvikling i samarbeid med kommuner og fylker i Oslofjordregionen.

Barnehagesenterets forskningsaktiviteter vil rettes inn mot tre kjerneområder.

1. Profesjonskunnskap og profesjonsutøvelse
2. Språk og tekst i barnehagen
3. Barnehagens rom og materialitet

Barnehagesenterets virksomhet har til hensikt å fremme praksisnær forskning innenfor disse tre områdene med særlig fokus på barn og på barns liv i barnehagen. Senteret arbeid med å utvikle etter- og videreutdanningsstudier videreføres med den intensjon 1) å skape nære forbindelser mellom fagmiljøet ved Barnehagesenteret til barnehagefeltet som forskningsfelt, 2) å rekruttere medarbeidere til barnehageforskning, 3) å rekruttere studenter til masterstudiet og 4) å bidra til forskningsbasert undervisning i profesjonsutdanningen. Intensjonene om å fremme praksisnær og -relevant forskning gjenspeiles i senterets organisering og ledelsesstruktur.

Utfordringer og tiltak

Tiltak rettet mot kjerneområde 1: Profesjonskunnskap og profesjonsutøvelse

Barnehagesenterets første kjerneområde dreier seg om å gjøre pedagogisk praksis i barnehagen til gjenstand for vitenskapelig forankret beskrivelse, undersøkelse og vurdering. Barnehagesenteret skal gjennom sin forskningsaktivitet bidra til å utvikle teoretisk og empirisk kunnskap om førskolelæreren som profesjonsutøver i møte med barn, barnehagen som institusjon i velferdssamfunnet og profesjonsetiske utfordringer knyttet til barnehagens samfunnsmandat og barns lek, læring og danning. Med fokus på førskolelæreren *flerfaglige* profesjonsutøvelse, blir det også aktuelt å rette oppmerksomheten mot førskolelærerutdanningen. Det er et mål å utvikle mer kunnskap om sammenhenger mellom utdanning og profesjonsutøvelse. Forskningsaktiviteten ved Barnehagesenteret vil derfor ikke utelukkende orienteres mot førskolelæreren arbeid i barnehagen, men også mot førskolelærerutdanningen.

Tiltak:

- Søke forskningsmidler innenfor NFRs program Utdanning 2020 til prosjektet *Education for improvisation?* som retter seg mot førskolelærerutdanningen som en praksisnær og flerfaglig pedagogisk utdanning. Dette prosjektet fikk en positiv vurdering ved første tildelingsrunde høsten 2009 og vil utvikles til ny søknad ved neste utlysning.
- Søke eksterne midler til andre forsknings- og evalueringsprosjekter rettet mot barnehagesektoren.
- Arbeide for utlysning av nytt professorat innenfor området barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap. NOKUTs godkjenning av master i barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap gjør aktuelt å styrke dette området. Å øke avdelingens kompetanse i profesjonskunnskap, vil også ha betydning i forhold til HVE og Oslofjordalliansens ambisjoner om å bli et universitet med fokus på profesjon.
- Arbeide for utlysning av stipendiatstilling innenfor området barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap.
- Delta i igangsetting og videreutvikling av master i Barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap. Dette inkluderer arbeid med studentrekruttering, samt deltakelse i fora der behovet for kompetanse på masternivå settes på dagsorden.
- Delta i HVEs arbeid med "Vestfold som velferdssamfunn" med tanke på å bidra til felles søknad om forskningsmidler innenfor NFRs velferdsprogram.
- Utvikle og videreutvikle etter- og videreutdanningsstudier i samarbeid med kommuner og fylkesmenn innenfor Oslofjordregionen.

Tiltak rettet mot kjerneområde 2: Språk og tekst i barnehagen

Kjerneområde 2 dreier seg om barns læring av språk og gjennom språk og om barnehagens språkmiljø og tekstkultur. Barnehagesenteret skal gjennom sin forskningsaktivitet bidra til å

utvikle kunnskap om hvordan barnehagen kan støtte barns språkutvikling og aktive deltakelse i varierte språkbrukssituasjoner og barns dannelse i kommunikasjon med andre barn og voksne. Forskningen rettes mot barnehagens tekster, barns språklæring og tekst- og kulturkompetanse, og mot førskolelæreres rolle som læringsressurs i samtaler og tekstarbeid med barn. Utvikling av videreutdannings- og mastermoduler relatert til kjerneområde 2 står sentralt både med tanke på formidling og for å styrke kunnskapen på feltet.

Tiltak:

- Slutføre NFR-prosjektet *Barns læring om språk gjennom språk*.
- Videreføre prosjektet *Barns læring om språk og gjennom språk* ved å videreutvikle prosjektet *Developing High-Quality Literacy Education for All, from Kindergarten through Primary School*. Det skal søkes forskningsmidler innenfor programmet Utdanning 2020 og programmet Praksisrettet FoU.
- Samarbeide med Senter for Pedagogiske tekster for å utvikle og etablere Nasjonalt senter for læringsressurser ved HVE.
- Arbeide for utlysning av ny stipendiatstilling innenfor temaet språk, tekst og læring i barnehagen.
- Forskningsformidling til forskere og praksisfelt både internasjonalt, nasjonalt og regionalt.
- Arbeide for utlysning av professorat innenfor området barnehage, språk og tekst. HVE/ Avdelingens satsing på Nasjonalt senter for læringsressurser aktualiserer utlysingen av et slikt professorat
- Utvikle mastermodul innen tema språk, tekst- og kulturskaping og literacy som kan tilbys studenter på master i barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap, pedagogikk og norskdidaktikk.
- Arbeide for å etablere samarbeidsnettverk med forskningsmiljøer knyttet til tema barn og språk, blant annet The Nordic Child Language Research Symposium
- Utvikle og videreutvikle etter- og videreutdanningsstudier med fokus på barns språk og barnehagens språkmiljø i samarbeid med kommuner og fylkesmenn innenfor Oslofjordregionen.

Tiltak rettet mot kjerneområde 3: Barnehagens rom og materialitet

Kjerneområde 3 dreier seg om barnehagens rom og materialitet, det vil si de fysiske rammene omkring barns liv og lek, dannelse og læring i barnehagen. Materialitetsbegrepet innbefatter i denne sammenhengen ulike former for utstyr, leker, formingsmaterialer og læremidler. Oppmerksomheten rettes ikke minst mot barns kroppslighet i møtet med det fysiske og sosiale miljøet i barnehagen. Dette kjerneområdet vil de nærmeste årene ha en forankring prosjektet *Barnehagens rom – materialitet, læring og meningskaping* som hovedsakelig er finansiert av NRF. Barnehagesenteret skal gjennom dette arbeidet utvikle kunnskap om ulike dimensjoner ved barnehagens fysiske rom (inne- og uterom), om betydningen av rommenes organisering og utforming og om hvordan barn gjennom lek og andre former for deltakelse i barnehagens hverdag opplever, bruker, skaper og gir mening til barnehagens rom. Samtidig er dette prosjekt et virkemiddel for å involvere flere medarbeidere i forskningsarbeid, bl.a. med sikte på å oppnå førstelektorkompetanse.

Tiltak:

- Lyse ut 7-8 ettårige FoU-stipender for personalet ved HVE 2010 og 2011 (ca 500-800 at pr. stipend)
- Ansette doktorgradsstipendiat innenfor området barnehagens rom.

- Utvikle en prosjektbibliotekarordning der en bibliotekar er knyttet til prosjektet fra prosjektstart. En slik ordning skal både bidra til faglig utvikling av HVEs bibliotek gjennom å være del av et løp til førstebibliotekarkvalifisering, og til en kompetanseutvikling for prosjektmedarbeiderne med hensyn til bruk av bibliotekets muligheter og en utvidet bruk av IKT i kunnskapsutvikling og -formidling.
- Delta i nasjonale og internasjonale nettverk knyttet til barnehagens rom og materialitet.
- Arrangere fagmøter med eksterne bidragsytere.
- Arrangere arbeidskonferanse/nettverkssamling med fokus på barnehagens rom.
- Forskningsformidling til forskere og praksisfelt både internasjonalt, nasjonalt og regionalt.
- Videreutvikle den allerede eksisterende romorienterte internasjonale samarbeider som for eksempel deltakelse i prosjektet *Klatring i Barnehagen* (Universitetet i Bayreuth, Tyskland).
- Bidra aktivt til det nasjonale forskningsnettverket ”Barn og rom” i samarbeid med DMMH, NTNU institutt for arkitektur og SINTEF byggforsk.
- Sammen med de involverte samarbeidspartnerne gjennomføre forprosjektet ”Barn og rom”, finansiert av Utdanning 2020, med tanke på å utvikle en større forskningssøknad i 2011.

Tiltak rettet mot alle de tre kjerneområdene

Flere av de forskningsfremmende tiltakene som skal iverksettes, gjelder for alle de tre kjerneområdene. Det er et mål på tvers av områdene at barn som aktører og deres perspektiv kommer fram i forskningen, og at senteret inngår i internasjonale nettverk med barnehageforskere og støtte til medarbeidere som deltar i internasjonale samarbeidsprosjekter. På nasjonalt plan vil Barnehagesenteret bidra til å styrke master- og PhD-utdanninger rettet mot barnehagefeltet, blant annet gjennom den Nasjonale forskerskolen for lærerutdanningene (NAFOL). Videre er forskningsformidling en sentral del av alle de tematiske områdene Barnehagesenteret jobber med. Følgende overordnede tiltak vil ha betydning for alle tre kjerneområdene:

Tiltak rettet mot master- og forskerutdanning:

- Bidra til oppbygging av en profesjons- og utdanningsvitenskapelig orientert PhD-utdanning med vekt på barnehagepedagogikk og profesjonskunnskap.
- Bidra til utvikling av en modul i vitenskapsteori og forskningsmetode som kan inngå i de ulike masterprogrammene ved avdelingen. En slik modul vil spesielt tematisere forholdet mellom praksisnær forskning og grunnforskning og forskningsetiske problemstillinger relatert til forskning om barns lek, læring og dannelse. Senteret vil også arbeide for å utvikle metodemangfold i barnehageforskning spesielt og utdanningsforskning generelt.
- Delta i avdelingens arbeid med å videreutvikle studiet i pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen, slik at det helt eller delvis kan inngå i masterstudiet i barnehage- og profesjonsutvikling. En slik tilpasning vil være av betydning blant annet i arbeidet med rekruttering av studenter til masterstudiet.
- Utvikle barnehagespesifikke opplæringsstilbud for den nasjonale forskerskolen NAFOL, med særlig fokus på forskning om og med barn i barnehagen og profesjonsorientert forskning.

Tiltak rettet mot internasjonalisering:

- Opprettholde og videreutvikle samarbeidet om kartlegging og vurdering av skandinavisk barnehageforskning i samarbeid med Dansk Clearinghouse for Utdanningsforskning ved Danmarks Pedagogiske Universitetsskole.

- Stimulere medarbeidere til å delta med presentasjoner på den 20. EECERA konferansen i september 2010 i Birmingham.
- Engasjement i internasjonale forskningsnettverk som for eksempel EECERAs Special Interest Groups (SIG) ”Partizipation and learning” og ”Outdoor play and learning”.
- Deltakelse i internasjonale nettverk og grupper (som for eksempel vitenskapelig råd for ”Institut für frühkindliche Bildung” (Universität Osnabrück; Utdanningsministeriet i delstat Niedersachsen – Tyskland).

Tiltak rettet mot formidling og deltakelse i faglig og nettverksarbeid på nasjonalt nivå:

- Delta med faglige bidrag på nasjonale og regionale barnehagefaglige konferanser og forskningskonferanser (som for eksempel *FoU i praksis*).
- Arrangere flere forsknings-/fagdager for førskolelærerstudenter, partnerbarnehager og medarbeidere på førskolelærerutdanningen innenfor hvert av kjerneområdene i samarbeid med studielederen for førskolelærerutdanning.
- Stimulere medarbeidere til å publisere resultater fra FoU-arbeider og forskningsprosjekter i nasjonale og internasjonale vitenskapelige tidsskrifter.
- Utgi Barnehagesenterets nyhetsbrev 3-4 ganger i året.
- Utvikle prosjektsider knyttet til forsknings- og FoU-prosjekter på intranett og Internett.
- Forskningsformidling til forskere og praksisfelt både internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.
- Delta i aktuelle fagpolitiske og vitenskapelige fora, nasjonalt og regionalt, som har betydning for å utvikle kvalitet og øke kompetansen i barnehagesektoren og i profesjonsutdanningen (for eksempel NAFOL, KDs Forum for utdanningsforskning, Brennautvalget og Utdanningsforbundets vitenskapelige forum).

Tiltak for å etablere Barnehagesenteret som et barnehagefaglig forskningssenter innenfor Oslofjordalliansen og skape grunnlaget for å bli nasjonalt forskningssenter

Barnehagesenteret er et etablert satsningsområde ved HVE og er den enheten innenfor Oslofjordalliansen som over tid har arbeidet systematisk og målrettet med barnehageforskning. Men det finnes også mye solid faglig kompetanse og engasjement i de andre institusjonene. Det skal arbeides målrettet for at Barnehagesenteret blir forskningssenter for Oslofjordalliansen, og på sikt får status som et nasjonalt senter for barnehageforskning. Alliansen vil gi store muligheter for synergieffekter i form av konsentrerte og sterke fagmiljøer på tvers av nåværende institusjonsgrenser.

Tiltak:

- Arrangere dialogkonferanse med presentasjon av pågående forskningsprosjekter ved de ulike institusjonene.
- Etablere møtearenaer med andre relevante faglige miljøer i Oslofjordalliansen med tanke på å inngå intensjonsavtale om samarbeid om et felles senter.
- Hvis det er ønskelig, bidra til at andre institusjoner i alliansen kan bygge opp strukturer for barnehageforskning som er hensiktsmessig ut fra deres forutsetninger og rammebetingelser.
- Lage en strategi – i samarbeid andre institusjoner i Oslofjordalliansen – for arbeidet for å etablere et nasjonalt senter for barnehageforskning.
- Invitere til samarbeid om forskning og gjensidig formidling av forskning til masterstudenter.

Tiltak for å heve kompetansen blant de ansatte som er tilknyttet førskolelærerutdanningen

Barnehagesenterets forskningsaktivitet innenfor de tre kjerneområdene vil i seg selv være av stor betydning med tanke på kompetanseheving blant medarbeidere tilknyttet førskolelærerutdanningen. Tiltak knyttet til kompetanseheving dreier seg blant annet om å øke kunnskapen og stimulere til refleksjon omkring hva forskningsbasert undervisning betyr. Det er også aktuelt å se på hvor godt og i hvilken grad eksisterende forskning faktisk anvendes i undervisningen og å arbeide for å forbedre forutsetningene for å få realisert dette.

Tiltak:

- Arbeide for ulike former for systematisk kollegaveiledning, gjennom for eksempel skrivegrupper, lesegrupper og regelmessige forskningskollokvier.
- Bidra med veiledning og oppfølging i forbindelse med utlysning og tildeling av interne FoU-midler. Dette vil dreie seg både om direkte veiledning i forbindelse med søknadsskriving, og om å stimulere til å inngå samarbeid og eventuelt knytte eget FoU-arbeid opp mot eksisterende prosjekter innenfor Barnehagesenterets kjerneområder.
- Bidra med veiledning og oppfølging i forbindelse med utlysning og tildeling av interne FoU-midler både i prosessen med søknadsskriving og for å stimulere til samarbeid om prosjekter med eksisterende prosjekter innenfor Barnehagesenterets kjerneområder.
- Delta aktivt i avdelingens kvalifiseringsprogram for kompetanseheving til førstelektor.
- Etablere et forskningsforum for doktorgradstipendiater og andre ansatte som er involvert i barnehageforskning.
- Arbeide for etablering av post doc stipender.
- Samarbeid med andre etablerte forskningsmiljøer ved HVE som etterspør barnehagefaglig forskningskompetanse.
- Delta i relevante møtefora som gjelder førskolelærerutdanningen.

Tiltak for å utvikle en ledelsesstruktur og en organisering som fremmer Barnehagesenterets mål

Det er et mål å styrke Barnehagesenterets forskningsaktiviteter og forskningsledelse, slik at Barnehagesenteret blir en sterkere aktør nasjonalt og internasjonalt innen barnehageforskning. Det etableres en ledelsesstruktur der senterleder har professorkompetanse og dermed fyller funksjonen som forskningsleder. I lederteamet inngår også en person som har ansvar for å sikre kontakten med barnehagefeltet gjennom å møte henvendelser som gjelder faglig utviklingsbehov og behov for etter- og videreutdanninger. Utover disse to bør hvert av de tre prioriterte fagområdene ha en representant som inngår i senterets lederteam. Jevnlige samarbeidsmøter med dekan og studielederne for førskolelærerutdanning og for masterutdanning og FoU skal etableres. Det er ønskelig at senterlederen inngår i avdelingens lederteam når saker relatert til Barnehagesenterets arbeid behandles. Det skal etableres møterutiner som på best mulig måte ivaretar informasjonsflyten mellom avdelingsledelsen, studieledelsen og senteret. Senterleder skal også ha jevnlig kontakt med de andre senterne ved HVE for å skape et gjensidig godt samarbeid om forskning på tvers av fag og organisatoriske enheter.